

לקיחת תרופות בשבת עבור מיחושים

השאלה:

אדם הסובל מכאב קל, כגון כאב ראש, נזלת וכד' – האם רשאי לקחת תרופה בשבת להשקטת כאביו?

תשובה:

יסוד האיסור – אין לעשות שום רפואה בשבת, גזירה משום שחיקת סממנים, שמא מתוך שאדם בהול על רפואתו, ישחוק בסממנים להתרפא בהם ויתחייב משום טוחן (עפ"י שזלחן ערוך, סימן שכ"ח, סעיף א').

אך בימינו נעשות כל התרופות מחומר טוחן והדין הוא שאין איסור טחינה אחר טחינה, וכן בדרך-כלל טעונות הרפואות שלנו בשול ולא שחיקה ומנין לנו לעשות גזירה חדשה. שמא יבוא לבשל רפואות?

נקודה נוספת היא שאין אנו בקיאים כיום בשחיקת סממנים, כי התרופות נעשות בבית חרושת ועל פי שיטת התוספות (מסכת ביצה דף ל' עמ' א', דברי המתחיל תנן) אין מקור. בתנאים אלו, לגזור משום שחיקת סממנים. ברם, קיים כלל, שכל דבר שבמנין צריך מנין אחר להתירו ואף שבגזירה שעקר טעמא בטל – ממילא בטלה הגזירה עצמה, גם ללא מנין אחר, אבל אם הטעם לא בטל לחלוטין – הגזירה נשארת במקומה, והרי ישנם עוד בעולם מקומות, שכל אחד מכין לעצמו את התרופות ושם הרי שייכת הגזירה של שחיקת סממנים ולכן הגזירה במקומה עומדת. אך מכיון שיסוד האיסור של לקיחת תרופות בימינו השתנה יש פוסקים המקילים בתנאים מסוימים.

מסקנה:

אם התחיל להשתמש ברפואות לפני שבת, או שמצטער הרבה יש מקום להקל ולהתרפאות ברפואות אלו (מנחת שבת); כל מקום שקיים איזה שהוא ספק אם האדם המצטער הגיע לידי "חולה שאין בו סכנה" או לא, יש מקום להקל ולשתות רפואות בשבת, אבל בכאבים קלים אין לנו רשות להקל, כי גזירת חכמינו ז"ל במקומה עומדת וקיימת (קצות השולחן).

(הרב י. נויבירט, המעיין, כרך ה' גליון ב'; טבת תשכ"ה)

מקורות נוספים:

קצות השולחן, סי' קל"ד בבדה"ש סק"ז; שמירת שבת כהלכתה, פרק כ' סעיף ב': שם פרק כ"א, סעיף ג'; שו"ת ציץ אליעזר, ח"ח, סי' ט"ו, פט"ו; שו"ת מנחת יצחק ח"א סי' ק"ח; שם, ח"ג סי' כ"א; ארחות חיים, ארחות חיים, סי' שכ"ח אות כ"ז; ועוד.